

Åtgärder och ersättningar i samband med naturkatastrofer i Sverige

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande motioner från allmänna motionstiden hösten 2004 om fonder och ersättningar, förebyggande verksamhet samt utvärdering och analys vid naturkatastrofer. Utskottet behandlar också motioner med yrkanden inom samma områden väckta med anledning av stormen i södra Sverige den 8–9 januari 2005.

Utskottet anser liksom flera motionärer att det krävs särskilda insatser från regeringens sida när det gäller ersättningar vid omfattande naturkatastrofer. Regeringen har också vid katastrofsituationer fattat beslut om ekonomisk kompensation till enskilda och till kommuner. Vid partiledardebatten den 20 januari 2005 aviserade statsministern att regeringen kommer att tillsätta en utredning för att analysera hur samhället kan bli mer robust mot de klimat- och miljörelaterade påfrestningarna. Utskottet förutsätter att utredningen tillsätts omgående. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om det som ett resultat av utredningsarbetet uppkommer behov av att se över systemet med ersättningar över statsbudgeten vid stora naturkatastrofer.

Utskottet utgår också från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om förebyggande åtgärder samt om utvärdering och analys vid naturolyckor om det som ett resultat av den ovan nämnda utredningen skulle visa sig påkallat.

I betänkandet finns tre reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Nationellt stöd och ersättningar vid naturkatastrofer.....	5
Förebyggande verksamhet.....	12
Utvärdering och analys.....	16
Reservationer.....	19
1. Nationellt stöd och ersättningar vid naturkatastrofer, punkt 1 (m, fp, kd, c, mp).....	19
2. Utvärdering och analys, punkt 3 (kd, c).....	20
3. Utvärdering och analys, punkt 3 (fp).....	21
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	22
Motioner väckta med anledning av händelse av större vikt.....	22
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nationellt stöd och ersättningar vid naturkatastrofer

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 1, 2004/05:Fö216, 2004/05:Fö217, 2004/05:Fö226, 2004/05:Fö235, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkande 4, 2004/05:Fö257 yrkandena 2 och 3 i denna del, 2004/05:Fö259 i denna del, 2004/05:MJ5 yrkandena 7 och 26, 2004/05:MJ6 yrkande 19, 2004/05:MJ8 i denna del och 2004/05:MJ9 yrkande 2.

Reservation 1 (m, fp, kd, c, mp)

2. Förebyggande verksamhet

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Fö210 yrkandena 1–3, 2004/05:Fö229, 2004/05:Fö239, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkandena 2, 3 och 5, 2004/05:Fö257 yrkande 3 i denna del och 2004/05:Fö259 i denna del.

3. Utvärdering och analys

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 2, 2004/05:Fö250, 2004/05:Fö257 yrkande 1, 2004/05:MJ5 yrkande 2 och 2004/05:MJ6 yrkande 23.

Reservation 2 (kd, c)

Reservation 3 (fp)

Stockholm den 8 mars 2005

På försvarsutskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tingsgård (s), Ola Rask (s), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Michael Hagberg (s), Berndt Sköldestig (s), Erling Wälivaara (kd), Berit Jóhannesson (v), Britt-Marie Lindkvist (s), Rolf Gunnarsson (m), Åsa Lindestam (s), Heli Berg (fp), Peter Jonsson (s), Karin Enström (m), Lars Ångström (mp) och Fredrik Olovsson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande motioner från allmänna motionstiden hösten 2004 om fonder, förebyggande verksamhet samt utvärdering och analys vid naturkatastrofer.

Utskottet behandlar också motioner med yrkanden inom samma området väckta med anledning av inträffad händelse (stormen i södra Sverige den 8–9 januari 2005).

Utskottets överväganden

Nationellt stöd och ersättningar vid naturkatastrofer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser liksom flera motionärer att det krävs särskilda insatser från regeringens sida när det gäller ersättningar vid omfattande naturkatastrofer. Regeringen har också vid katastrofsituationer fattat beslut om ekonomisk kompensation till enskilda och till kommuner. Vid partiledardebatten den 20 januari 2005 aviserade statsministern att regeringen kommer att tillsätta en utredning för att analysera hur samhället kan bli mer robust mot de klimat- och miljörelaterade påfrestningarna. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om det som ett resultat av utredningsarbetet uppkommer behov av att se över systemet med ersättningar över statsbudgeten vid stora naturkatastrofer.

Motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 1, 2004/05:Fö216, 2004/05:Fö217, 2004/05:Fö226, 2004/05:Fö235, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkande 4, 2004/05:Fö257 yrkandena 2 och 3 i denna del, 2004/05:Fö259 i denna del, 2004/05:MJ5 yrkandena 7 och 26, 2004/05:MJ6 yrkande 19, 2004/05:MJ8 i denna del och 2004/05:MJ9 yrkande 2 avstyrks. Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c, mp).

Motioner väckta (med stöd av RO 3 kap. 13 §) med anledning av stormen i södra Sverige den 8–9 januari 2005

I partimotion 2004/05:MJ5 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 7 framhålls att såväl enskilda personer som företag, inte minst skogsbruk har av såväl storm som elavbrott orsakats avsevärda ekonomiska förluster. För familjer med små marginaler kan även summor som framstår som små jämfört med de värden i övrigt som gått förlorade i stormen vara mycket betungande. Säkerheten för lån kan i och med stormen vara borta. Bortfall i produktion eller svårighet att genomföra leveranser och därmed uteblivna intäkter har följt i stormens spår. Det vilar ett särskilt ansvar på regeringen att se till att försäkringsbolag, banker, andra långgivare och kraftbolag själva samarbetar för att snabbt komma i gång med att lösa frågor om skadestånd och ersättningar samt att inte ställa orimliga krav på säkerheter, amorteringar o.d.

I samma partimotion 2004/05:MJ5 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 26 framhålls att det i dag är svårt att bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting förorsakats alltför omfattande kostnader på grund

av stormen. I den kontinuerliga utvärdering av stormens verkningar som motionärerna föreslår att regeringen skall ta ansvar för bör detta vägas in. Regeringen har i så fall möjlighet att återkomma till riksdagen med förslag i samband med vårpropositionen. På längre sikt kan ett *nationellt katastrof-konto* övervägas i syfte att bistå kommuner vid stora katastrofer. Detta gäller både för katastrofer utomlands där många svenskar drabbas och på en nationell nivå. Insatserna kan bli mycket långvariga. Specifikt drabbade kommuner behöver ha möjlighet att få ekonomiskt stöd från staten.

I partimotion 2004/05:MJ6 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 19 framhålls att den nya räddningstjänstlagen nu har prövats i en katastrofsituation. Erfarenheterna bör tas till vara för att bedöma om lagen i något avseende behöver förändras för att fungera på ett optimalt sätt i en krissituation, såväl nationellt som regionalt och kommunalt. Otydligheter har kunnat identifieras mellan räddningstjänstlagen och lagen om extraordinära händelser. Det finns ett glapp mellan lagarna som inte tydligt definierar vem som har det ekonomiska ansvaret för många av de insatser som skett i samband med stormkatastrofen. Det bör därför i dessa lagar tydligt definieras i vilka delar staten vid en katastrofsituation tar ett nationellt ekonomiskt ansvar. Kommunerna kan inte förväntas stå för hela notan vid den här typen av naturkatastrofer. I stället behövs en väl avvägd balans mellan statens och kommunernas kostnadsansvar.

I partimotion 2004/05:MJ8 av Maud Olofsson m.fl. (c) framhålls att stormen den 8–9 januari 2005 innebär en naturkatastrof i stora delar av vårt land. Många enskilda har drabbats hårt av el- och teleavbrott, utkylda hus och problem med framkomlighet. De största och mest långsiktiga konsekvenserna kommer stormen att få för skogsägare och skogsnäringen i stort. För enskilda skogsägare handlar det i många fall om en personlig katastrof, då enorma ekonomiska värden förötts. För många är det fråga om den enda pensionsförsäkring man har, och för andra innebär förödelsen hot om ruin. De enorma psykiska påfrestningar många utsätts för kräver både snabba och tydliga besked om vilka insatser samhället tänker göra och särskilda insatser för att bidra med socialt stöd i en svår situation. Motionärerna anser att möjligheten till ekonomisk kompensation för de enorma ekonomiska förluster som uppkommit bör utredas. Även om försäkringar är ett individuellt ansvar måste frågan väckas mot vilka händelser man skall kräva att enskilda försäkrar sig. Stormen måste betecknas som en naturkatastrof, vilket också motiverar statliga insatser för att lindra skadeverkningarna för de hårdast drabbade. Vad som anförts om åtgärder för att minska skadeverkningarna av stormen den 8–9 januari 2005 bör ges regeringen till känna (i denna del).

I partimotion 2004/05:MJ9 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2 understryks att orkanen Gudrun i södra Sverige blottade en mängd svagheter i vårt samhälle, både vad gäller det intensiva skogsbruket, infrastrukturen och leveranssäkerheten av basala nyttigheter som el, vatten och telefon. Vi måste ta lärdom av effekterna av denna största svenska naturkatastrof i modern

tid och låta den få konsekvenser i praktisk politik. Kommunerna har i dag en stor och viktig roll i krissituationer. Det är dock inte rimligt att en drabbad kommun ensam skall stå för alla extraordinära kostnader som en naturkatastrof innebär. De kommunala insatserna har i samband med orkanen varit stora. Telefonjourer, evakueringar, utkörning av vatten, mat och reservkraftverk har varit en del i dessa kommuners arbete. Hjälp till åldringar och barnfamiljer med annat boende, gratis inträde och längre öppettider på badinrättningar och sporthallar, värmestugor, tillfälliga flyttar av skol- och förskoleverksamhet är kostsamt och svårt för små kommuner att bära. Det måste finnas en begränsning i det kommunala ansvaret och en klar linje när det är staten som tar över det ekonomiska ansvaret. Det organisatoriska och utförarmässiga bör ligga på kommunen men om beredskapen varar länge bör staten täcka kostnaderna från och med en bestämd tidpunkt. Man skulle då slippa en del av de långa processer som nu ofta blir fallet efter översvämningar m.m. när kommuner i efterhand söker kompensation. Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad som anförs om att *begränsa kommunernas ekonomiska ansvar för krishantering*.

Motioner från allmänna motionstiden 2004

I motion 2004/05:Fö206 av Jan-Evert Rådström och Elizabeth Nyström (båda m) yrkande 1 framhålls att flera naturkatastrofer under senare tid har inträffat där olika myndigheter tvistar om vem som har betalningsansvaret eller om någon över huvud taget har något betalningsansvar för skador som uppkommer till följd av det skedda. Det förefaller självklart att staten måste vara behjälplig gentemot den enskilde när det inträffar naturkatastrofer, eftersom försäkringssystemet inte täcker alla skador av denna art. Lika självklart som att den enskilde lider stor skada och behöver samhällets hjälp lika självklart är det att kommuner många gånger inte själva klarar av den ekonomiska börda som en katastrof innebär, och därmed behöver statens stöd. Många kommer med dagens system också att inse att det är en omöjlig situation att återuppbygga sin egendom, eftersom varken försäkringsbolag eller samhället kan ge de stöd som krävs. Riksdagen bör enligt motionärerna begära att regeringen låter utreda frågan om att inrätta en *katastroffond* (yrkande 1).

I motion 2004/05:Fö216 av Dan Kihlström (kd) framhålls att det tyvärr blir allt vanligare att naturkatastrofer av olika slag drabbar stora områden i landet. Detta har inneburit omfattande skador för såväl enskilda, näringsidkare, kommuner som staten. Erfarenheterna från de översvämningar och andra naturkatastrofer som under de senaste åren drabbat vissa regioner i landet talar också för att någon form av nationell fond/försäkringsordning bör inrättas. Tyvärr har vi anledning att tro att den typen av katastrofer, som de senaste åren drabbat vårt land, kommer att inträffa igen. Det är därför av yttersta vikt att det för framtiden finns en ekonomisk beredskap för den här typen av katastrofer. En *nationell katastroffond* skulle vara till stor hjälp, en fond ur vilken man, med en hyfsat enkel administration, helt eller del-

vis kan ersätta skador som genom vädrets makter uppstått på mark och fastigheter. Regeringen borde därför få ett uppdrag att omedelbart utreda och förbereda för en ovan beskriven katastroffond.

I motion 2004/05:Fö217 av Viviann Gerdin och Rigmor Stenmark (båda c) understryks att de senaste årens händelser med översvämningar, raserade vägar och jordskred har medfört stora ekonomiska kostnader för hus- och markägare samt för den drabbade kommunen. Erfarenheterna efter dessa händelser uppdragar även att ansvarsfrågorna är otydliga mellan olika myndigheter och att försäkringar inte täcker alla skador. Avsaknaden av anslag för täckande av kostnader efter oförutsedda naturkatastrofer bidrar nu till att försvåra och försena viktiga åtgärder som borde vidtas ganska omgående. Vid tidigare behandling av frågan om inrättandet av en naturkatastroffond har riksdagen påtalat att nästan alla naturolyckor drabbar områden som bebyggs på olämplig mark. Detta argument håller inte i dag. I de drabbade rasområdena i Hagfors och Sunnemoområdet har erosion och sättningar i mark skett över mycket stora områden som haft bebyggelse från sekelskiftet. Det som har förändrats är nederbördens intensitet som inneburit att markområden där inte förmått klara de stora vattenmängderna. Flera privatpersoner och företagare har drabbats eftersom de inte får täckning för att åtgärda skadorna, inte full ekonomisk kompensation vid inlösen av egendom. I ett svar från försvarsministern i september 2004 på en skriftlig fråga med anledning av naturkatastrofen i Värmland i augusti hänvisar ministern till proposition 1983/84:6 angående ersättning för skador. Där påpekas att ersättning inte skall utgå från staten för skador som det går att försäkra sig för och att den principen är viktig. I proposition 2002/03:119 angående reformerad räddningstjänstlagstiftning betonas åter den enskildes ansvar för förebyggande åtgärder, detta utan hänsyn till orsakerna till naturkatastrofen. Med anledning av händelserna de senaste åren är det befogat att ansvarsfrågorna måste klargöras. Det är viktigt för de drabbade områdena att de snabbt får hjälp och inte förblir i ovisshet för bygdens framtid. För att underlätta och få en rimlig hantering av de ekonomiska ersättningskraven borde därför *en särskild fond* inrättas att användas för täckande av *skador efter naturkatastrofer* som inga försäkringar täcker.

I motion 2004/05:Fö226 av Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (båda c) anförs att Sverige sedan sommaren 2000 till dags datum har drabbats av flera långvariga och kraftiga regnperioder och häftiga åskskurar, med enorma översvämningar som följd. Enligt klimatexperter kommer vi i framtiden att drabbas av flera nederbördsperioder, liknande den som vi redan upplevt de senaste åren. Skador på vägar och järnvägar betalas av alla skattebetalare, andra skador får invånarna lokalt stå för. Är det rättvist? Lokala oväder är inte en fråga för den lokala ekonomin. För att skapa rättvisa över hela landet bör regeringen utreda möjligheten att starta en *fond* som kan utnyttjas *vid naturkatastrofer*, och den skall bl.a. täcka skador som vi inte kan teckna försäkringar mot, en fond som växer under de år som den inte behöver utnyttjas.

I motion 2004/05:Fö235 av Tommy Ternemar (s) framförs att vi den senaste tiden har fått uppleva ett antal miljökatastrofer i vårt land. När dessa katastrofer inträffar drabbas många enskilda människor och kommuner. Inte sällan pågår rättsprocesserna, om ansvarsfrågan och vilken ekonomisk ersättning de drabbade ska få, under mycket lång tid. Det är en situation som är mycket arbetsam för alla inblandade. Därför är behovet stort av en *miljöfond* som tillfälligt kan ersätta kostnaderna i samband med miljökatastrofer, fram till dess att rättsprocessen är klar och ansvarsfrågan utredd.

I motion 2004/05:Fö251 av Marie Engström (v) konstateras att det inte finns någon statlig katastroffond eller liknande i Sverige. Återkommande översvämningar och ras till följd av ogynnsamma väderförhållanden har inneburit omfattande skador för såväl kommuner, näringsidkare som enskilda. Stora ekonomiska värden har gått förlorade. Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening vad som anförs om att se över möjligheten att *ersätta skador vid naturkatastrofer* (i denna del).

I motion 2004/05:Fö252 av Jörgen Johansson (c) yrkande 4 framhålls att experterna i dag är överens om att det regnar mer och att de stora översvämningarna blivit mer frekventa. Det som betraktas som 100-årsregn förefaller i dag inträffa vart 20:e år. De drabbade vid en översvämning hamnar ofta i en brydsam situation. Troligt är att någon form av *översvämningensfond* bör skapas i syfte att värna drabbade sakägare. Utformningen av en sådan fond avseende intressenter från såväl sakägare, försäkringsbolag, näring som samhälle bör initieras. Detta bör ges regeringen till känna.

I motion 2004/05:Fö257 av Eskil Erlandsson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 2 understryks att det är uppenbart att svårare översvämningar inte kan uteslutas beroende på temperaturhöjningar och andra väderförändringar. Det är ytterst angeläget att regeringen tydligt klargör när ersättning skall utbetalas för den skördeförlost eller skördeskada som jord- och skogsbrukare kan drabbas av. Översvämningarna på grund av den kraftiga nederbörden under juli månad 2004 orsakade omfattande skador i många delar i södra Sverige. Även andra delar av landet drabbas hårdare och tätare under senare år. Skogs- och jordbruksmarker drabbas således hårt men även andra anläggningar som exempelvis turistanläggningar drabbas hårt. I dag är rättsläget helt otillfredsställande då företag som har ansvar för styrning av vattenstånd utan egen kostnad kan svämma över stora arealer för att optimera den egna vattenresursen. Markägarna får inte ersättning vare sig för skördeskada eller för totalt skördebortfall. Motionärerna anser att det måste inrättas en *katastroffond* som snabbt kan utnyttjas. Fonden bör finansieras ur statsbudgeten med en årlig summa, t.ex. 500 miljoner/år, där outnyttjade medel ackumuleras i en fond upp till ett tak. Detta är saker som enskilda markägare ej kan påverka, och de skall därför i den uppkomna situationen hållas skadeslösa.

I samma motions yrkande 3 (i denna del) anförs att det, för att minska skadeverkningarna för drabbade fastighetsägare, ovillkorligen måste utgå *kompensation/ersättning* när avvägningar görs mellan olika områden – dvs.

man pumpar/leder vatten till ett område för att rädda ett annat. Vi har exempel där man ”offrat” en enskild markägares område för att rädda andra områden. Som helhet kanske det är en riktig bedömning men det måste samtidigt innebära att den drabbade skall erhålla ersättning för de uppkomna skadorna.

I motion 2004/05:Fö259 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s) (i denna del) föreslås inrättandet av en *naturolycksfond*. Naturolyckor kan få stora effekter lokalt, för näringsidkare och för enskilda privatpersoner. Dessa olyckor är ofta mycket kostsamma, och inte sällan pågår utredningsarbetet om ansvarsfrågan långt efter det att röjningsarbete och ombyggnation klarats av.

Utskottet

I försvarsutskottets betänkande Ny räddningstjänstlagstiftning, m.m. (bet. 2003/04:FöU2) framhöll utskottet följande (s. 23–24):

Utskottet har sedan riksmötet 1997/98 behandlat frågan om inrättande av en nationell katastroffond, senast i betänkande 2001/02:FöU5 då bl.a. följande anfördes:

”Utskottet vill också särskilt framhålla betydelsen av det skadeförebyggande arbetet i syfte att minska skadorna vid bl.a. naturkatastrofer. Utskottet anser att det är viktigt att incitamenten för sådana insatser stimuleras och inte elimineras. Yrkandena i motionerna om en statlig garantiersättning e.d. som löses ut vid en svår påfrestning kan – enligt utskottets mening – försvaga sådana incitament, vilket torde vara olyckligt.”

Enligt lag (2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting får kommuner och landsting lämna begränsat ekonomiskt stöd till en enskild som drabbats av en extraordinär händelse. Det stöd som avses i lagen kan bara lämnas så länge den extraordinära händelsen föreligger. Det är dock inte möjligt att exakt förutse vilken typ av stöd som kan bli aktuellt eller i vilka situationer stöd är berättigat. Reparativa stödåtgärder i efterhand och ersättning för skador till följd av en extraordinär händelse omfattas emellertid inte heller av detta stadgande (prop. 2001/02:184) utan det får lösas t.ex. genom den enskildes försäkringar eller genom bistånd enligt socialtjänstlagen efter sedvanlig behovsprövning.

Utskottet vidhåller att inrättandet av en katastroffond eller liknande försvagar incitamenten för det skadeförebyggande arbetet ...

Tekniken med fonder som förordas i flera motioner används i vissa sammanhang för att utjämna förskjutningar mellan inbetalade avgifter och förväntade utgifter. Eftersom det här inte är fråga om några inbetalade avgifter synes inte fonder vara lämpliga i detta fall. I stället bör enligt utskottet anslag anvisas på statsbudgeten. Det finns ett anslag på 670 miljoner kronor under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting, som kan användas för kommuner som hamnar i ekonomiska svårigheter. Inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet finns vidare anslaget 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra olyckor på 25 miljoner

kronor samt anslaget 7:3 Ersättning vid räddningstjänst m.m. på 20 miljoner kronor. Det senare anslaget har vid flera tillfällen under senare år räknats upp på tilläggsbudget under det aktuella budgetåret.

Vid omfattande naturolyckor har regeringen beslutat om särskilda medel till drabbade kommuner för att bl.a. täcka kostnader för skador på infrastrukturen. Exempelvis Trosa kommun fick 6 miljoner kronor vid jordskredet i Vagnhärad 1997. Regeringen beslutade också om 100 miljoner kronor vid översvämningarna år 2000 i södra Norrland och i Värmland–Dalsland. Vidare har regeringen med anledning av stormen i södra Sverige den 8–9 januari 2005 beslutat om bl.a. följande åtgärder. Dieselskatten sänks i Götaland för skogsbrukets arbetsmaskiner. 500 miljoner kronor avsätts till stöd för att lagra det stormfällda virket. Ett särskilt stöd motsvarande 400 miljoner kronor ges till drabbade skogsägare. Farleds- och banavgifter tas temporärt bort för transporter av stormfällt virke. Bidrag lämnas för att åtgärda skogsbilvägar och körskador i naturen.

Utskottet anser liksom flera motionärer att det krävs särskilda insatser från regeringens sida när det gäller ersättningar vid omfattande naturkatastrofer. Regeringen har också vid katastrofsituationer fattat beslut om ekonomisk kompensation till enskilda och till kommuner. Vid partiledardebatten den 20 januari 2005 aviserade statsministern att regeringen kommer att tillsätta en utredning för att analysera hur samhället kan bli mer robust mot de klimat- och miljörelaterade påfrestningarna. Utskottet förutsätter att utredningen tillsätts omgående. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om det som ett resultat av utredningsarbetet uppkommer behov av att se över systemet med ersättningar anvisade över statsbudgeten vid stora naturkatastrofer.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört ovan avstyrks motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 1, 2004/05:Fö216, 2004/05:Fö217, 2004/05:Fö226, 2004/05:Fö235, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkande 4, 2004/05:Fö257 yrkandena 2 och 3 i denna del, 2004/05:Fö259 i denna del, 2004/05: MJ5 yrkandena 7 och 26, 2004/05: MJ6 yrkande 19, 2004/05: MJ8 i denna del och 2004/05: MJ9 yrkande 2.

Förebyggande verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Regeringen har aviserat att den avser att tillsätta en utredning om hur Sverige skall klara framtida naturkatastrofer. Utskottet utgår från att regeringen vid behov återkommer till riksdagen med förslag till hur statens och kommunernas förebyggande åtgärder vid naturkatastrofer skall kunna utvecklas.

Utskottet avstyrker motionerna 2004/05:Fö210 yrkandena 1–3, 2004/05:Fö229, 2004/05:Fö239, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkandena 2, 3 och 5, 2004/05:Fö257 yrkande 3 i denna del och 2004/05:Fö259 i denna del.

Motioner från allmänna motionstiden 2004

I motion 2004/05:Fö210 av Hans Backman (fp) pekas på de återkommande översvämningsproblemen som vi sett i Sverige de senaste 15–20 åren. Det måste vidtas åtgärder för att förbättra Sveriges beredskap vid hanteringen av översvämningar. Sverige ligger efter många andra europeiska länder när det gäller att hantera översvämningar. I Sverige finns, till skillnad från många andra europeiska länder, ingen myndighet med nationellt ansvar. Trots att experterna varnar för att översvämningshoten ökar, har vi i Sverige inte ens gjort en samlad riskbedömning. Sannolika förskjutningar i klimatet mot ännu större nederbörd inom större delen av landet och mer frekventa och svåra extremsituationer samt en större sårbarhet hos samhället förvärrar situationen. De extremsituationer som inträffar i sig utgör tillräckliga skäl för att ta översvämningsriskerna på största allvar och planera för åtgärder som kan minska skadeverkningarna. I Sverige finns på den centrala nivån några verk med ett fåtal handläggare som har uppgifter kopplade till översvämningar. Det som kännetecknar Sverige är det stora ansvar som läggs på den lokala nivån. Kommunernas resurser för att arbeta med översvämningar är dock ofta otillräckliga. Den regionala nivån, i detta fall länsstyrelserna, har en samordnande roll men bristande befogenheter att ingripa för att förebygga eller förhindra översvämningar. En *baskompetens* för arbete med att *förebygga skador av översvämningar* bör byggas upp i Sverige på nationell nivå efter norsk eller engelsk förebild (yrkande 1). *Utbildning och forskning* inom området måste förstärkas för att på sikt möta behovet av kompetensförsörjning (yrkande 2). *Riktlinjer/strategier eller handböcker* bör tas fram till stöd för lokala och regionala myndigheter (yrkande 3).

I motion 2004/05:Fö229 av Lars Wegendal m.fl. (s) konstateras att räddningsarbetet fungerade bra vid den gångna sommarens omfattande översvämningar då bl.a. delar av Kronoberg drabbades. Det finns dock anledning att göra en noggrann utvärdering av det inträffade och överväga åtgärder. En fundamental fråga är ansvarsfördelningen. Det gäller t.ex. ansvaret för

vattennivån i reglerade vattendrag. Räddningsledaren måste få ökade befogenheter. Det är angeläget att se över vattendomarna och på vilket sätt dessa är relevanta i framtiden. Man kan också ifrågasätta om de som har ansvaret för dammarna har tillräcklig utbildning för att hantera en översvämningssituation. Att ansvarsfrågan tydliggörs blir än viktigare om det som i somras handlar om insatser som har räckvidd över länsgränserna. Men också andra har ett ansvar. Det gäller försäkringsbolagen som måste ta ett större ansvar för att t.ex. analysera risken för översvämning när det blir aktuellt att bebygga ett område. Även fastighetsägarens skyldigheter måste analyseras. Översvämningssituationerna måste i ökad grad beaktas i den kommunala planeringen. Riksdagen bör enligt motionärerna tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om *förebyggande åtgärder mot översvämningar*.

I motion 2004/05:Fö239 av Agne Hansson (c) understryks att de samlade skadorna för de senaste årens översvämningar uppgår till miljardbelopp. Översvämningssituationerna har kommit väldigt oförberett och tidiga varningar från meteorologiskt håll har saknats. Varje gång en översvämningsskatastrof har blivit ett faktum har således överraskningsmomentet varit stort och handfallenheten slående för att möta en översvämningssituation som snabbt övergått i en katastrofsituation. Någon myndighet med ett samlat ansvar för dessa uppgifter finns inte. Inte heller finns det någon samordning av ansvaret mellan myndigheter med spridda ansvarsdelar. Oftast blir det den lokala kommunen i fråga som får ta den största smällen. Erfarenheterna av de senaste årens översvämningar visar övertydligt att Sverige står mycket dåligt rustat för att möta situationer av detta slag. En samlad enhet med ansvar för att förebygga och förhindra översvämningar och skador i samband med en översvämning bör skapas. En lämplig lokalisering av en sådan enhet bör förläggas lokalt nära potentiella översvämningssområden som t.ex. Hultsfred eller annan lämplig ort i anslutning till det småländska höglandets vattenavrinningsystem. Ett tydligt samband bör byggas upp som enligt ett decentraliserat mönster ger stöd och kompetens till den lokala nivån, dvs. berörda kommuner. Det bör också övervägas hur uppkomna kostnader för skador vid översvämningar skall regleras för att skydda tredje man. Även forskningen för att förebygga framtida översvämningar bör initieras. Vad som anförs om uppbyggande av ett system för att bättre *möta och förhindra framtida översvämningssituationer* i Sverige bör enligt motionären ges regeringen till känna.

I motion 2004/05:Fö251 av Marie Engström (v) anförs att vi under en rad år har fått uppleva extrema väderförhållanden och skador till följd av dessa. Isolerade samhällen, vattenfyllda hus och förstörda vägar och broar har tyvärr blivit en återkommande syn. Vi kan också konstatera att vissa delar i landet är mer exponerade än andra. Riksdagen bör enligt motionären tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs om att se över möjligheten att förebygga skador vid naturkatastrofer (i denna del).

I motion 2004/05:Fö252 av Jörgen Johansson (c) yrkande 2 påpekas att översvämningar ofta får en dominoeffekt då vattenflöden ofta passerar kraftverksdammar som regleras via vattendom samtidigt som dessa regleringar ofta sätts ur spel i samband med extrem nederbörd. Information och samordning mellan olika dammar är alltför ofta bristfälliga och bör samordnas för att så långt som möjligt förhindra skador. En kartläggning och *samordning* av dessa *preventiva åtgärder* bör utformas av Räddningsverket.

I motion 2004/05:Fö252 av Jörgen Johansson (c) yrkande 3 anförs att det vid skador i samband med översvämningar ofta uppstår ansvarskonflikter. Vem bär det reella ansvaret för en översvämning när samtliga normer för vattenregleringar och liknande fallit på grund av extrem nederbörd. Vem skall betala de kostnader som åsamkats sakägare? Senare års översvämningar visar att en översyn av gällande lagstiftning behövs i syfte att klargöra ansvarsförhållandena. Samtidigt bör en analys göras avseende sakägares ansvar.

I motion 2004/05:Fö252 av Jörgen Johansson (c) yrkande 5 framhålls att effekterna av översvämningar i många sammanhang kan förebyggas. Ofta är drabbade områden också kulturbygder, och ett samhällsintresse finns i bevarandet av miljön. Ofta är det åmiljöer i äldre stadskärnor. I dessa kulturmiljöer bör samfälligheter skyndsamt skapas så att ansvarsförhållanden tydliggörs mellan sakägare för att säkra kulturvärden till kommande generationer. Räddningsverket bör, som fristående part, initiera den typen av samfälligheter i bygder som ofta drabbas av översvämningar.

I motion 2004/05:Fö257 av Eskil Erlandsson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 3 (i denna del) framhålls att orsaken till översvämningarna naturligtvis är den omfattande nederbörden men de uppkomna skadorna skulle uppenbart kunna minskas med olika åtgärder. Några orsaker kan vara otidsenliga eller kanske rent felaktiga vattendomar och bristande ansvar vad gäller rensning och underhåll av vattendrag. För att minska skadeverkningarna för drabbade fastighetsägare bör länsstyrelsen *utse ansvariga personer* för alla större vattendrag i länet. Deras uppdrag blir att se till att underhåll och ansvar för vattendraget sköts.

I motion 2004/05:Fö259 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s) anser motionärerna att Sverige måste ta fram en strategi för att klara av de sannolika förskjutningarna i klimatet mot ännu större nederbörd inom större delar av landet och mer frekventa och svåra extremsituationer.

1. Det bör inrättas en nationell samordnande instans som är huvudansvarig för sådana typer av händelser med resurser och kompetens för att arbeta långsiktigt förebyggande och göra långsiktiga strategiska bedömningar, initiera forskning och kompetensutveckling, ge stöd till och samordna lokala initiativ och följa upp arbetet. Detta arbete skall ske utifrån den kunskap som finns hos de samlade expertmyndigheterna. En viktig instans är Ras- och skreddelegationen, som kan utvecklas än mer. Med en god samordning och en nationell instans som är huvudansvarig finns stora samhällsvinster att göra.

2. Utbildning och forskning inom området behöver stärkas för att på sikt möta behovet av kompetensförsörjning. Att t.ex. geoteknisk forskning bedrivs i Sverige är av största betydelse mot bakgrund av de speciella geologiska och klimatologiska förhållanden som finns i Norden. Det behövs ökad kunskap inom ett flertal markrelaterade områden, som t.ex. kunskap om klimatförändringar, infrastruktur, byggande i tätort, geotekniska risker m.m. En effektiv samverkan och samordning mellan högskolor, institut och övriga aktörer samt mellan olika vetenskaper innefattande annan teknik, naturvetenskap och samhällsvetenskap är av största vikt för att skapa en god beredskap.

3. Riktlinjer och strategier bör tas fram till stöd för lokala och regionala myndigheter. Kommunala och regionala myndigheter, som hanterar dessa frågor, behöver nationell kompetens kompletterad med riktlinjer/strategier att stödja sig emot för sitt förebyggande arbete i kommunala planeringsgrupper. Det är också viktigt att tillräckligt med resurser finns för att kommunerna skall kunna satsa på förebyggande åtgärder. Ofta är det stora kostnadskrävande projekt som en enskild kommun har svårt att ta hela kostnaden för. Med bra samordning kan de lokala och regionala myndigheterna bygga upp en bra kompetens och en bra förebyggande verksamhet.

Med hänvisning till ovanstående föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behov av *nationell samordning för att hantera naturolyckor* av olika slag (i denna del).

Utskottet

I flera motioner föreslås olika slag av förebyggande åtgärder vid naturolyckor.

Regeringen uppdrog under år 2004 åt flera statliga myndigheter att redovisa erfarenheterna av förra sommarens översvämningar i Europa. Länsstyrelsen i Värmlands län har vidare redovisat erfarenheter från övädret i Värmland i augusti 2004, främst Hagfors kommun. Regeringen har också gett flera myndigheter i uppdrag att inom sitt verksamhetsområde redovisa erfarenheterna av krishanteringsarbetet i samband med stormen i södra Sverige i januari 2005. Dessa redovisningar belyser enligt utskottet olika aspekter som har betydelse vid förbättringar för att bättre kunna möta framtida naturolyckor.

Regeringen har vidare givit Statens räddningsverk i uppdrag att i samverkan med andra myndigheter bygga upp en databas med statistik som ger en samlad bild av naturolyckor i Sverige som utgår från myndigheternas erfarenheter från naturolyckor.

Regeringen har som nämnts ovan aviserat att den avser att tillsätta en utredning om hur Sverige skall klara framtida naturkatastrofer. Utskottet utgår från att frågor av det slag som väcks i motionerna kommer att övervägas i denna utredning. Utskottet utgår vidare från att regeringen vid behov återkommer till riksdagen med förslag till hur statens och kommunernas förebyggande åtgärder vid naturkatastrofer skall kunna utvecklas.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört ovan avstyrks motionerna 2004/05:Fö210 yrkandena 1–3, 2004/05:Fö229, 2004/05:Fö239, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkandena 2, 3 och 5, 2004/05:Fö257 yrkande 3 i denna del och 2004/05:Fö259 i denna del.

Utvärdering och analys

Utskottets förslag i korthet

Utskottet förutsätter att den utredning som regeringen avser att tillsätta för att analysera hur samhället kan bli mer robust mot de klimat- och miljörelaterade påfrestningarna kommer att behandla frågor av det slag som väcks i några motioner. Utskottet utgår från att regeringen återkommer med förslag till riksdagen om det som ett resultat av utredningsarbetet visar sig påkallat.

Utskottet avstyrker motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 2, 2004/05:Fö250, 2004/05:Fö257 yrkande 1, 2004/05:MJ5 yrkande 2 och 2004/05:MJ6 yrkande 23. Jämför reservationerna 2 (kd, c) och 3 (fp).

Motioner väckta (med stöd av RO 3 kap. 13 §) med anledning av stormen i södra Sverige den 8–9 januari 2005

I partimotion 2004/05:MJ5 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 2 framhålls att vi inte i dag till fullo kan se de mer långsiktiga konsekvenser för enskilda människor, samhällsekonomin och näringslivet som stormen kommer att ge. Det är först i längre tidsperspektiv som stormens påverkan kommer att visa sig fullt ut. Regeringen bör därför ta ett särskilt ansvar för att *följa upp stormens konsekvenser på längre sikt*, kontinuerligt redovisa dessa och där så är nödvändigt föreslå åtgärder som vi i dag inte har möjlighet att se behovet eller omfattningen av.

I partimotion 2004/05:MJ6 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 23 föreslås att de totala *samhällskostnaderna för stormkatastrofen bör analyseras*. Många företag har drabbats av kostnader till följd av stillestånd i produktionen. Det handlar dels om kostnader för produktionsbortfall, dels om kostnader till följd av straffklausuler i leveransavtal.

Motioner från allmänna motionstiden 2004

I motion 2004/05:Fö206 av Jan-Evert Rådström och Elizabeth Nyström (båda m) yrkande 2 påpekas att Krisberedskapsmyndigheten bl.a. har till uppgift att dra lärdom av katastrofer i landet och se över hur olika aktörer har klarat sambandsarbetet. När det gäller katastrofer under 2004 är det anmärkningsvärt att regeringen gett Krisberedskapsmyndigheten i uppdrag att endast se på händelserna med anledning av översvämningar, men inte

när det gäller raskatastrofen i Hagfors. Riksdagen bör begära att regeringen låter Krisberedskapsmyndigheten med understöd av andra berörda myndigheter redovisa erfarenheterna från raskatastrofen i Hagfors i likhet med andra katastrofer under året.

I motion 2004/05:Fö250 av Carina Hägg m.fl. (s) understryks att bl.a. delar av Småland under den gångna sommaren drabbades av omfattande översvämningar. Glädjande nog fungerade räddningsarbetet bra genom goda insatser av exempelvis hemvärnet. Det finns emellertid anledning att göra en noggrann utvärdering av det inträffade och överväga åtgärder. En fundamental fråga är ansvarsfördelningen. Det gäller t.ex. ansvaret för att reglera vattennivån i dammar. Räddningsledaren måste få ökade befogenheter. Det är angeläget att se över vattendomarna och på vilket sätt dessa är relevanta i framtiden. Man kan också ifrågasätta om de som har ansvaret för dammarna har tillräcklig utbildning för att hantera en översvämningssituation. Att ansvarsfrågan tydliggörs blir än viktigare om det som i somras handlar om insatser som har räckvidd över länsgränserna. Men också andra har ett ansvar. Det gäller försäkringsbolagen som måste ta ett större ansvar för att t.ex. analysera risken för översvämning när det blir aktuellt att bebygga ett område. Översvämningens risk måste i ökad grad beaktas i den kommunala planeringen. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering och åtgärder med anledning av sommarens översvämningar.

I motion 2004/05:Fö257 av Eskil Erlandsson och Margareta Andersson (båda c) yrkande 1 framförs att det är uppenbart att svårare översvämningar inte kan uteslutas beroende på temperaturhöjningar och andra väderförändringar. Under de senaste åren har kostnaden inom EU legat mellan 100 och 140 miljarder kronor per år. Det är ytterst angeläget att regeringen tydligt klargör vad som är att betrakta som naturkatastrof och när ersättning skall utbetalas för den skördeförlost eller skördeskada som jord- och skogsbrukare kan drabbas av. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en tydlig definition av naturkatastrof måste tas fram.

Utskottet

I några motioner tas frågor om utvärdering av naturolyckor upp.

Som beskrivs ovan finns det ett antal rapporter från naturolyckorna förra sommaren. Regeringen har också nyligen uppdragit åt olika myndigheter att redovisa erfarenheter från stormen i januari 2005 i södra Sverige.

Enligt utskottet är dessa redovisningar en god grund för att genomföra förbättringar när det gäller förmågan att hantera naturolyckor. Utskottet förutsätter vidare att den utredning som regeringen avser att tillsätta för att analysera hur samhället kan bli mer robust mot de klimat- och miljörelaterade påfrestningarna kommer att behandla frågor av det slag som väcks i motionerna. Utskottet utgår från att regeringen återkommer med förslag till riksdagen om det som ett resultat av utredningsarbetet visar sig påkallat.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört ovan avstyrks motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 2, 2004/05:Fö250, 2004/05:Fö257 yrkande 1, 2004/05:MJ5 yrkande 2 och 2004/05:MJ6 yrkande 23.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Nationellt stöd och ersättningar vid naturkatastrofer, punkt 1 (m, fp, kd, c, mp)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp), Karin Enström (m) och Lars Ångström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:MJ5 yrkandena 7 och 26, 2004/05:MJ6 yrkande 19, 2004/05:MJ8 i denna del och 2004/05:MJ9 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 1, 2004/05:Fö216, 2004/05:Fö217, 2004/05:Fö226, 2004/05:Fö235, 2004/05:Fö251 i denna del, 2004/05:Fö252 yrkande 4, 2004/05:Fö257 yrkandena 2 och 3 i denna del och 2004/05:Fö259 i denna del.

Ställningstagande

Stormen den 8–9 januari 2005 innebär en naturkatastrof i stora delar av vårt land. Många enskilda har drabbats hårt av el- och teleavbrott, utkylda hus och problem med framkomlighet. De största och mest långsiktiga konsekvenserna kommer stormen att få för skogsägare och skogsnäringen i stort. För enskilda skogsägare handlar det i många fall om en personlig katastrof, då enorma ekonomiska värden förötts. För många är det fråga om den enda pensionsförsäkring man har, och för andra innebär förödelsen hot om ruin. Men även många andra enskilda och företag har av såväl storm som elavbrott orsakats avsevärda ekonomiska förluster. För familjer med små marginaler kan även summor som framstår som små jämfört med de värden i övrigt som gått förlorade i stormen vara mycket betungande. Säkerheten för lån kan i och med stormen vara borta. Bortfall i produktion eller svårighet att genomföra leveranser och därmed uteblivna intäkter har följt i stormens spår. De enorma psykiska påfrestningar många utsätts för kräver både snabba och tydliga besked om vilka insatser samhället tänker göra och särskilda insatser för att bidra med socialt stöd i en svår situation.

Den nya räddningstjänstlagen har nu prövats i en katastrofsituation. Erfarenheterna bör tas till vara för att bedöma om lagen i något avseende behöver förändras för att fungera på ett optimalt sätt i en krissituation, såväl nationellt som regionalt och kommunalt. Otydligheter har kunnat identifieras mellan räddningstjänstlagen och lagen om extraordinära händelser. Det finns ett glapp mellan lagarna som inte tydligt definierar vem som har det ekonomiska ansvaret för många av de insatser som skett i samband stormkatastrofen. Det är uppenbart att svårare översvämningar och oväder inte kan uteslutas bl.a. beroende på förändringar i vårt klimat. Det bör därför i dessa lagar tydligt definieras i vilka delar staten vid en katastrofsituation tar ett nationellt ekonomiskt ansvar. Kommunerna kan inte förväntas stå för hela notan vid den här typen av naturkatastrofer. I stället behövs en väl avvägd balans mellan statens och kommunernas kostnadsansvar. På sikt kan ett nationellt katastrofkonto övervägas i syfte att bistå kommuner vid stora katastrofer. Det gäller både för katastrofer utomlands där många svenskar drabbas och i motsvarande situationer inom landet. Insatserna kan bli mycket långvariga. Specifikt drabbade kommuner behöver en möjlighet till ekonomiskt stöd från staten. Detta bör ges regeringen till känna.

Möjligheten till ekonomisk kompensation för de enorma ekonomiska förluster som uppkommit bör utredas. Även om försäkringar är ett individuellt ansvar måste frågan väckas mot vilka händelser man skall kräva att enskilda försäkrar sig. Stormen måste betecknas som en naturkatastrof, vilket också motiverar statliga insatser för att lindra skadeverkningarna för de hårdast drabbade. Vad som anförts om åtgärder för att minska skadeverkningarna av stormen den 8–9 januari 2005 bör ges regeringen till känna.

2. Utvärdering och analys, punkt 3 (kd, c)

av Eskil Erlandsson (c) och Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Fö257 yrkande 1 och 2004/05:MJ6 yrkande 23 och avslår motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 2, 2004/05:Fö250 och 2004/05:MJ5 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är uppenbart att svårare översvämningar och oväder inte kan uteslutas beroende på temperaturhöjningar och andra väderförändringar. Under de senaste åren har kostnaden inom EU legat på enorma belopp för detta. Det är ytterst angeläget att regeringen tydligt klargör vad som är att betrakta som naturkatastrof och när ersättning skall utbetalas för den skördeförlust eller skördeskada som jord- och skogsbrukare kan drabbas av. Regeringen

bör också följa upp konsekvenserna och göra en analys av samhällskostnaderna vid naturolyckor. Många företag har drabbats av kostnader till följd av stillestånd i produktionen. Det handlar dels om kostnader för produktionsbortfall, dels om kostnader till följd av straffklausuler i leveransavtal. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Utvärdering och analys, punkt 3 (fp)

av Allan Widman (fp) och Heli Berg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ5 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:Fö206 yrkande 2, 2004/05:Fö250, 2004/05:Fö257 yrkande 1 och 2004/05: MJ6 yrkande 23.

Ställningstagande

Vi kan inte i dag till fullo se de mer långsiktiga konsekvenserna för enskilda människor, samhällsekonomin och näringslivet som stormen i södra Sverige den 8–9 januari 2005 kommer att ge. Det är först i längre tidsperspektiv som stormens påverkan kommer att visa sig fullt ut. Regeringen bör därför ta ett särskilt ansvar för att följa upp stormens konsekvenser på längre sikt, kontinuerligt redovisa dessa och där så är nödvändigt föreslå åtgärder som vi i dag inte har möjlighet att se behovet eller omfattningen av. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner väckta med anledning av händelse av större vikt

2004/05: MJ5 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall ta ett särskilt ansvar för att långsiktigt följa upp stormens konsekvenser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens särskilda ansvar att se till att försäkringsbolag, banker och kraftbolag samarbetar för att stormens verkningar inte skall drabba enskilda människors ekonomi på ett orimligt sätt.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nationellt katastrofkonto.

2004/05: MJ6 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en balanserad ansvarsfördelning mellan stat och kommun vad gäller de ekonomiska kostnaderna för naturkatastrofer.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en analys av de totala samhällskostnaderna för katastrofen.

2004/05: MJ8 av Maud Olofsson m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att minska skadeverkningarna för skogsnäringen och enskilda skogsbrukare av stormen den 8–9 januari 2005 i denna del.

2004/05: MJ9 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att begränsa kommunernas ekonomiska ansvar för krishantering.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Fö206 av Jan-Evert Rådström och Elizabeth Nyström (båda m):

1. Riksdagen begär att regeringen låter utreda frågan om att inrätta en katastroffond i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen begär att regeringen låter Krisberedskapsmyndigheten med understöd av andra berörda myndigheter redovisa erfarenheterna från raskatastrofen i Hagfors i likhet med andra katastrofer under året.

2004/05:Fö210 av Hans Backman (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en baskompetens för arbete med att förebygga skador av översvämningar skall byggas upp i Sverige på nationell nivå efter norsk eller engelsk förebild.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildning och forskning inom området skall förstärkas för att på sikt möta behovet av kompetensförsörjning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att riktlinjer/strategier eller handböcker skall tas fram till stöd för lokala och regionala myndigheter.

2004/05:Fö216 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en nationell katastroffond.

2004/05:Fö217 av Viviann Gerdin och Rigmor Stenmark (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast inrätta en naturkatastroffond som skall användas för att täcka skador efter katastrofer som inga försäkringar täcker.

2004/05:Fö226 av Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning för att starta en fond för naturkatastrofer.

2004/05:Fö229 av Lars Wegendal m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande åtgärder mot översvämningar.

2004/05:Fö235 av Tommy Ternemar (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att skapa en miljöfond.

2004/05:Fö239 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppbyggande av ett system för att bättre möta och förhindra framtida översvämningssituationer i Sverige.

2004/05:Fö250 av Carina Hägg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering och åtgärder med anledning av sommarens översvämningar.

2004/05:Fö251 av Marie Engström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheten att förebygga och ersätta skador vid naturkatastrofer.

2004/05:Fö252 av Jörgen Johansson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppdra åt Räddningsverket att initiera samordning mellan intressenter som äger dammrätter i syfte att samordna preventiva åtgärder i samband med översvämningssrisk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn av lagstiftningen i syfte att tydliggöra ansvarsförhållanden i samband med skador som vållats vid översvämning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera bildandet av en skadefond för översvämningssdrabbade.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppdra åt Räddningsverket att, som fristående part, initiera bildandet av samfälligheter i syfte att i kulturmiljöer förebygga skador i samband med översvämningar.

2004/05:Fö257 av Eskil Erlandsson och Margareta Andersson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en tydlig definition av naturkatastrof måste tas fram.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en katastroffond som snabbt kan utnyttjas inrättas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att minska skadeverkningar för drabbade fastighetsägare.

2004/05:Fö259 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om naturolyckor.